

КЛОПОТАННЯ ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Науково-практичний посібник

За редакцією доктора юридичних наук
професора *А. В. Столітнього*

2-ге видання, перероблене і доповнене

Харків
«Право»
2021

Клопотання прокурора у кримінальному провадженні : наук.-практ. посіб. / [А. В. Столітній, Ю. Г. Севрук, О. В. Сапін та ін.] ; за ред. А. В. Столітнього. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2021. – 294 с.

ISBN 978-966-998-094-6

У науково-практичному посібнику розглянуто правові підстави і процесуальний порядок подання прокурором слідчому судді та до суду клопотань у кримінальному провадженні, висвітлено вимоги до їх змісту, запропоновано шляхи розв'язання окремих проблем теоретичної та практичної спрямованості, які виникають під час заявлення, розгляду й вирішення клопотань.

Видання розраховане на працівників прокуратури, поліції та інших правоохоронних органів України, суддів і адвокатів, викладачів та науковців, аспірантів, студентів і курсантів закладів вищої освіти юридичного профілю, а також усіх, хто цікавиться окресленою тематикою.

УДК 343.13

© Столітній А. В., Севрук Ю. Г.,
Сапін О. В. та ін., 2018
© Столітній А. В., Севрук Ю. Г.,
Сапін О. В. та ін., переробка і
доповнення, 2021
© Оформлення. Видавництво
«Право», 2021

ISBN 978-966-998-094-6

ЗМІСТ

Передмова	4
------------------------	----------

Розділ 1 **ПОНЯТТЯ КЛОПОТАННЯ** **У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ЙОГО ЗМІСТ**

Розділ 2	
КЛОПОТАННЯ ПРОКУРОРА	
НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ	
2.1. Клопотання у зв'язку з проведенням слідчих (розшукових) дій.....	31
2.2. Клопотання у зв'язку з проведенням негласних слідчих (розшукових) дій	38
2.3. Клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження	47
2.4. Клопотання про застосування запобіжних заходів	64
2.5. Клопотання щодо вирішення інших питань під час досудового розслідування.....	73
2.6 Клопотання у зв'язку із закінченням досудового розслідування	92

Розділ 3	
КЛОПОТАННЯ ПРОКУРОРА	
У СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ	
3.1. Клопотання під час підготовчого засідання	104
3.2. Клопотання під час судового розгляду кримінального провадження	133
3.3. Клопотання на стадіях оскарження судових рішень у кримінальному провадженні	172
Список використаних і рекомендованих джерел.....	182
Додатки	196

Передмова

Шановні колеги!

Клопотання у кримінальному провадженні передбачає офіційне звернення до уповноваженого суб'єкта, викладене в усній чи письмовій формі, про виконання певної процесуальної дії чи прийняття рішення з усіх питань, що мають значення у кримінальному провадженні, з метою забезпечення прав та законних інтересів його учасників та інших осіб.

Інститут клопотань у кримінальному провадженні надає можливість його учасникам відстоювати свою позицію, яка спрямована на забезпечення виконання визначених у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу завдань кримінального судочинства.

У науково-практичному посібнику розглянуто правові підстави та процесуальний порядок подання прокурором слідчому судді, а також до суду клопотань, висвітлено вимоги до їх змісту, запропоновано шляхи розв'язання окремих проблем теоретичної та практичної спрямованості, які виникають під час заявлення, розгляду й вирішення таких клопотань.

Видання розраховане на прокурорів, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, керівників і слідчих органів досудового розслідування, суддів, слідчих суддів, а також викладачів, науковців, слухачів, студентів і курсантів вищих навчальних закладів юридичного профілю, а також усіх хто цікавиться проблемами кримінального судочинства.

З повагою

Доктор юридичних наук, професор

А. В. Столітній

ПОНЯТТЯ КЛОПОТАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ЙОГО ЗМІСТ

Передбачений кримінальним процесуальним законом механізм заявлення клопотань та їх вирішення уповноваженою особою/органом є дієвим та ефективним засобом реалізації учасниками кримінального провадження їх прав і законних інтересів, а також забезпечення здійснення завдань кримінального провадження, визначених у ст. 2 КПК України.

Прокурор, з одного боку, є учасником, який має право заявляти клопотання особисто як сторона кримінального провадження. З іншого боку, прокурор під час здійснення ним процесуального керівництва досудовим розслідуванням є посадовою особою, уповноваженою на розгляд і вирішення клопотань інших учасників, а також на погодження/відмову у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді. Відтак діяльність прокурора щодо застосування інституту клопотань є багатосторонньою та системною.

Згідно з Керівними принципами ООН щодо ролі обвинувачів, прийнятими восьмим Конгресом ООН з профілактики злочинності і поводження з правопорушниками 27 серпня – 7 вересня 1990 року, обвинувачі відповідно до закону виконують свої обов’язки справедливо, послідовно і швидко, поважають і захищають людську гідність і захищають права людини, сприяючи тим самим забезпеченню належного процесу і безперебійного функціонування системи кримінального правосуддя. При виконанні своїх обов’язків обвинувачі: а) виконують свої функції неупереджено і уникають будь-якої дискримінації на основі політичних переконань, соціального походження

ня, раси, культури, статі або будь-якої іншої дискримінації; б) захищають державні інтереси, діють об'єктивно, належним чином враховують положення підозрюваного та жертви і звертають увагу на всі обставини, що мають відношення до справи, незалежно від того, вигідні або не вигідні вони для підозрюваного; с) дотримуються професійної таємниці, якщо тільки виконання їх обов'язків чи інтереси правосуддя не вимагають іншого; й) розглядають позиції і стурбованість жертв, коли торкаються їхніх особистих інтересів, і забезпечують ознайомлення жертв з їхніми правами відповідно до Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів та щодо зловживання владою (п.п. 12, 13 Керівних принципів)¹.

Крім того, публічні обвинувачі повинні поважати незалежність і неупередженість суддів; зокрема, вони не повинні піддавати сумніву рішення суду, не перешкоджати їхньому виконанню, крім як при використанні свого права на оскарження або при здійсненні інших процедур (п. 19 Рекомендації РЕС 2000) 19 Комітету міністрів державам-членам «Про роль служби публічного обвинувачення в системі кримінальної юстиції», ухваленої 6 жовтня 2000 року²).

Повною мірою зазначені міжнародні стандарти використовуються і при застосуванні стороною обвинувачення клопотань у кримінальному провадженні.

За чинним законодавством значно посилено роль і значення клопотань у кримінальному провадженні – збільшено їх обсяг (з'явилися нові види, наприклад, клопотання про розгляд додаткового обвинувачення в одному провадженні з первісним обвинуваченням та/або про початок провадження щодо юридичної особи), детально регламентовано форму та складові окремих видів клопотань і порядок їх розгляду тощо. Зокрема, положення щодо заявлення під час досудового розслідування клопотань слідчим і прокурором до слідчого судді трансформовано з положень попереднього

¹ Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ: Атіка, 2012. 624 с. С. 9–14.

² Там само. С. 18–26.

закону щодо внесення цими учасниками до суду у передбачених законом випадках таких документів, як подання. Зміна назви документа з «подання» на «клопотання» стала позитивним моментом у контексті забезпечення принципу рівності, особливо враховуючи те, що забезпечення процесуальної рівності та змагальності сторін у кримінальному провадженні визначалося одним із основних напрямів реформування кримінального судочинства відповідно до проекту КПК¹. Таке значення цих змін обумовлене тим, що процесуальна рівноправність означає лише рівність процесуальних засобів, за допомогою яких кожна сторона обстоює свої твердження і оспорує твердження іншої сторони², а виняткові права слідчого, прокурора подавати до суду спеціальні документи, що мають самостійну назву (йдеться про подання), за відсутності подібних повноважень у сторони захисту могли трактуватися як формальне порушення цієї засади.

Водночас КПК України 2012 року (як і 1960 року) не містить визначення поняття «клопотання». При цьому, як зазначається у науковій літературі, максимально можлива та розумно достатня наявність роз'яснень значення термінів, вжитих у КПК України, сприятиме не лише успішному виконанню завдань кримінального провадження, а й більш надійному захисту прав і законних інтересів суб'єктів, які беруть участь у ньому³.

Якщо звернутися до загального тлумачення поняття «клопотання», то можна виокремити такі визначення. Ожегов С. І. називає «клопотання» офіційним проханням. Клопотати – виступати з клопотанням про кого чи що-небудь⁴. Фединський Ю. І. під клопотанням розуміє письмове звернення громадянина з проханням про визнання

¹ Пояснювальна записка до проекту Кримінального процесуального кодексу України. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=9700&sk1=7.

² Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса. М.: Наука, 1968. Т. 1. 470 с. С. 152.

³ Савонюк Р. Щодо термінів і понять Кримінально-процесуального кодексу України. *Право України*. 2004. №2. С. 99.

⁴ Ожегов С. И. Словарь русского языка. Ок. 57 000 слов. [под ред. Н. Ю. Шведовой]. М.: Русский язык, 1987. 797 с. С. 751.

за ним певного статусу, права, гарантій і пільг, з наданням документів, які їх підтверджують¹. У великому тлумачному словнику сучасної української мови клопотання визначається як: 1. Дія за значенням слова клопотати й клопотатися; 2. Писана заява, прохання про щонебудь, яке подають до офіційної установи; письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо².

У ст. 3 Закону України «Про звернення громадян» визначено, що заява (клопотання) – це звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання – письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо³.

Отже, викладене вище дає підстави стверджувати, що існують різні підходи до розуміння вказаного поняття. Навіть законодавець, визначаючи зміст термінів «заява» та «клопотання» як форм звернень громадян, спочатку фактично їх ототожнив, а надалі вказав окреме визначення терміна «клопотання», що не сприяє однозначному розумінню зазначених понять.

Як свідчить аналіз наукових юридичних джерел, серед учених також не сформувалося єдиного підходу до визначення поняття «клопотання». На наш погляд, можна виокремити кілька аспектів тлумачення поняття «клопотання» у кримінальному процесі, а саме: як прохання, як вимогу, як звернення, як право особи.

Розглянемо та проаналізуємо розроблені визначення клопотання за вказаними підходами.

¹ Большой словарь официальных юридических терминов / [сост. Ю. И. Фединский]. М.: Экономика, 2001. 647 с. С. 621.

² Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2003. 1440 с. С. 434.

³ Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. С. 256.

Визначення «клопотання» в аспекті розуміння його як прохання. Лупінська П. А. тлумачить клопотання як офіційне прохання, адресоване слідчому, прокурору або суду¹. Як стверджує Стецовський Ю. І., клопотання – це офіційне прохання про виконання будь-яких процесуальних дій, прийняття рішень². Клопотання – це офіційне прохання про виконання певної процесуальної дії та прийняття рішення з усіх питань, що мають значення для справи³.

На нашу думку, вказані визначення є досить лаконічними для розуміння сутності та особливостей цього поняття, оскільки в першому з них не зазначено суб'єкта і предмет звернення, а в інших – суб'єкт внесення та особу (орган), якій клопотання адресується. До того ж не всі прохання у кримінальному процесі є клопотаннями. Так, прохання підсудного, висловлені під час судових дебатів, про призначення йому більш м'якого покарання за вчинений злочин аж ніяк не можна визнати клопотанням, хоча воно й адресується суду (таке прохання є частиною промови).

Більш розробленим є визначення клопотання як офіційного прохання про вчинення процесуальних дій або про прийняття рішень, звернене до слідчого, прокурора⁴. На думку О. Гриненка клопотання – це заявлене з метою найбільш повної реалізації своїх процесуальних прав прохання про здійснення дій чи прийняття рішень або про відмову в цьому, адресоване органу, посадовій особі, наділеній відповідними владними повноваженнями⁵. Клопотання – це обґрунтоване прохання учасника процесу, звернене до уповноваженої посадової особи чи органу, про провадження будь-якої процесуальної дії чи про утримання від її провадження, подане у встановленому законом по-

¹ Лупинская П. А. Комментарий к УПК РФ / [отв. ред. Д. Н. Козак, Е. Б. Мизулина]. М.: Юрист, 2002. 271 с. С. 67.

² Стецовский Ю. И. Уголовно-процессуальная деятельность защитника. М.: Юридическая литература, 1982. 312 с. С. 50.

³ Защита по уголовному делу / [под ред. Е. Ю. Львовой]. М.: Профобразование, 1998. 182 с. С. 27.

⁴ Черечукина Л. В. Судебный контроль за досудебным производством: моногр. Луганск: РИО ЛИВД, 1998. 124 с. С. 67.

⁵ Гриненко А. Псевдомотивированный отказ в удовлетворении ходатайств на предварительном следствии. *Уголовное право*. 2000. №4. С. 44

рядку в усній чи письмовій формі¹. Власова Н. А. вважає, що клопотання у кримінальному судочинстві – це письмове або усне прохання вказаних у законі учасників кримінального процесу до слідчого, прокурора чи до суду про здійснення процесуальних дій чи прийняття процесуальних рішень з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінальної справи, забезпечення прав і законних інтересів особи, яка заявила клопотання, або особи, яку вона представляє². Також клопотання визначається як письмове чи усне прохання учасника процесу, що звернене до органів і осіб, які здійснюють провадження в справі, про вчинення ними певних процесуальних дій чи прийняття процесуального рішення з метою встановлення обставин, що мають значення для справи, забезпечення прав і законних інтересів особи, що звернулася з клопотанням, або особи, інтереси якої захищають (представляють), за винятком прохань, що заявляються за спеціальною процедурою (відводи, подання, скарги, зауваження на протокол судового засідання тощо)³.

При цьому дискусійною є думка щодо визначення клопотання як прохання (у прямому сенсі цього слова). Так, прохання завжди передбачає альтернативні варіанти дій особи, якій воно адресоване, за відсутності будь-якої відповідальності за прийняте рішення, тобто особа на власний розсуд визначає – погодитися на задоволення прохання чи ні. Водночас у кримінальному процесі є низка клопотань, задоволення яких є обов'язком уповноваженого суб'єкта, подальше невиконання чого може призвести до негативних наслідків для такого суб'єкта (скасування рішення, вжиття заходів дисциплінарної відповідальності тощо). Тому розуміння клопотання як прохання дещо звужує його предмет. Звичайно, у деяких випадках те чи інше прохання може бути предметом клопотання, але в цілому термін «прохання» не є коректним і вдалим при визначенні змісту такої важливої категорії кримінального процесу, як клопотання.

¹ Алиев Т. Т., Громов Н. А., Макаров Л. В. Уголовно-процессуальное доказывание. М., 2002. 128 с. С. 102.

² Власова Н. А. Заявление и разрешение ходатайств в ходе предварительного расследования. *Государство и право*. 2006. №4. С. 42.

³ Строган А. Ю. Розгляд і вирішення клопотань на досудовому слідстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2008. 16 с. С. 6.

Визначення поняття клопотання через призму права особи на його заявлення. Цікавою вбачається позиція Зажицького В. І., який клопотання визначає як універсальне право учасників кримінального процесу, яке є їхнім офіційним проханням, звернене до державних органів і посадових осіб, які ведуть процес, про вчинення певних процесуальних дій чи прийняття рішень, спрямованих на забезпечення законних інтересів¹. Подібну думку висловлює Меженцева А. Я.: клопотання – це процесуальне право, надане законом певному колу осіб з метою забезпечення об’єктивного, всебічного і повного дослідження обставин справи, а також для захисту особистого чи представлюваного інтересу, виражене в усному чи письмовому проханні, звернене до посадових осіб чи органів, які ведуть провадження у справі, про здійснення ними певної процесуальної дії чи прийняття рішення, яке має процесуальне значення². Однак недоцільно було б ототожнювати клопотання як форму звернення і процесуальне право на його заявлення, адже інститут клопотань знаходить свій вираз і втілення через гарантоване державою в особі відповідних державних органів право учасників провадження на заявлення клопотань, а відтак – і на їх належний, повний, своєчасний та об’єктивний розгляд і вирішення. Логічно, що при цьому виникає запитання: якщо визначати клопотання як право, то як (без тавтології і повторень) трактувати право на його заявлення? Тому з метою уникнення подібних логічних пасток слід відмовитися від запропонованого підходу до тлумачення вказаного поняття.

Вживання терміна «клопотання» як звернення. Хімічева О. В. зазначає, що клопотання – це офіційне звернення вказаних у кримінально-процесуальному законі учасників кримінального судочинства до слідчого, прокурора чи суду з проханням про надання можливості використати те чи інше право, або про здійснення цими органами чи посадовими особами процесуальних дій чи прийняття рішень, спрямованих на встановлення обставин, що мають значення для кримі-

¹ Российская криминологическая энциклопедия / [А. И. Алексеев, А. А. Артамонов, Х. М. Ахметшин и др.]; под общ. ред. А. И. Долговой. М.: Норма-ИНФРА-М, 2000. 808 с. С. 767.

² Меженцева А. Я. Ходатайства в советском уголовном судопроизводстве. *Вопросы борьбы с преступностью*. М.: Юридическая литература, 1982. Вып. 37. С. 60.

нальної справи, захист прав і законних інтересів учасників кримінального судочинства¹. Як вважає Лобойко Л. М., клопотання – це звернення у письмовій чи в усній формі заінтересованого учасника до судового слідства до посадової особи, яка його веде, з метою домогтися виконання певних процесуальних дій на свою користь². Варфоломеева Т. В. трактує поняття «клопотання захисника» як виконане у формі документа офіційне звернення до осіб, які уповноважені здійснювати кримінально-процесуальну діяльність у доказуванні і приймати рішення у справі, щодо здійснення ними дій їхньої компетенції, спрямованих на захист³.

Як звернення визначають клопотання і деякі інші вчені⁴.

Вважаємо, що такий підхід до розуміння клопотання є найбільш обґрунтованим. Так, заявляючи клопотання, особа дійсно у передбаченій законом формі звертається до уповноваженого органу, і така дія має офіційний характер. У зверненні може йтися як про прохання, так і про вимогу вчинити певні процесуальні дії чи прийняти рішення. Також у такому аспекті визначення поняття «клопотання» узгоджується і з положеннями Закону України «Про звернення громадян», згідно з яким клопотання є одним із різновидів звернень громадян.

Отже, багатоманітність підходів до розуміння поняття «клопотання» потребує уніфікації його тлумачення з метою однакового розуміння усіма особами, залученими у сферу кримінального провадження. При розробленні цього визначення слід обов'язково врахувати та відобразити такі його складові:

1) суб'єкт внесення (заявлення, подання) клопотання. Як слушно зазначає Максимов О. А., вказівка на суб'єктів, які мають право на клопотання, важлива для того, щоб не було необґрунтованого скоро-

¹ Химичева О. В. Ходатайства и жалобы. *Уголовный процесс: сб. учебн. пособ.* Общая часть. М.: ИМИ, ГУ МВД России, 2002. Вып. 1. 304 с. С. 241.

² Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: курс лекцій: [навч. посіб.]. Київ: Істина, 2005. 456 с. С. 180–181.

³ Варфоломеева Т. В. Організаційні, процесуальні та криміналістичні проблеми захисту адвокатом прав підозрюваного, обвинуваченого, підсудного: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Київ, 1994. 39 с. С. 26.

⁴ Святоцький О. Д., Михеєнко М. М. Адвокатура України. Київ: Ін Юре, 1997. 218 с. С. 107; Макарова З. В. Участие адвоката-защитника на предварительном следствии: учеб. пособ. Куйбышев: Издательство Куйбышевского государственного университета, 1978. 304 с. С. 33.

чення кола осіб, які мають доступ до цього засобу захисту прав¹. Переважна більшість клопотань подається учасниками кримінального провадження, водночас в окремих випадках закон передбачає інших суб'єктів (наприклад, клопотання про виконання вироку суду іноземної держави готується та подається Міністерством юстиції України – ст. 603 КПК України);

2) *суб'єкт розгляду та вирішення клопотання*. За загальним правилом ним є слідчий, прокурор, слідчий суддя або суд. Інколи, наприклад, при продовженні строків досудового розслідування, суб'єктом розгляду є інший прокурор (керівник органу прокуратури). Окрім того, закон передбачає винятки, коли деякі клопотання розглядаються іншими суб'єктами – наприклад, питання про відсторонення від посади осіб, що призначаються Президентом України, вирішується Президентом України на підставі клопотання прокурора (ч. 3 ст. 154 КПК України). Рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності ухвалюється Вищою радою правосуддя на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника в порядку, встановленому законом (ч. 1 ст. 155¹ КПК України);

3) *предмет клопотання*. Ним слід визнавати прохання чи вимогу про виконання процесуальних дій чи утримання від їх виконання, або прийняття певного процесуального рішення у кримінальному провадженні;

4) *офіційний характер клопотання*. Вказане передбачає подання, розгляд та вирішення клопотання у встановленому законом порядку відповідно до процесуальної форми. Офіційний характер клопотання, на думку А. Гриненка, означає, що воно може бути заявлене: а) лише в межах порушеної кримінальної справи (на сьогодні – розпочатого кримінального провадження – *уточнення Авт.*); б) особою, яка наділена відповідним правом; в) особі, яка правомочна вирішувати клопотання; г) щодо питань, що стосуються суті справи; д) у встановленій законом формі²;

¹ Максимов О. А. Жалоба и ходатайство как единый правовой институт. *Правовая политика и правовая жизнь*. 2006. №2. С. 101.

² Гриненко А. Псевдомотивированный отказ в удовлетворении ходатайств на предварительном следствии. *Уголовное право*. 2000. №4. С. 44.

5) *мета подання клопотання*. Метою є реалізація прав чи законних інтересів особи, встановлення тієї чи іншої обставини, що має значення для кримінального провадження, за допомогою якої учасник може задовольнити, здійснити свій інтерес чи право, а також реалізація завдань кримінального провадження, визначених ст. 2 КПК України;

6) *форма клопотання*. Категорія форми відображає особливості внутрішньої та зовнішньої побудови предмета. У логіці під формою розуміють «внутрішню структуру, побудову, зв'язок і спосіб взаємодії частин та елементів предмета чи явища»¹. Внутрішня форма передбачає його структуру, систему елементів, які становлять зміст предмета; зовнішня – його документальний вираз.

У низці випадків закон містить вимоги про обов'язкову письмову форму клопотання та його зміст. Це переважно клопотання сторони обвинувачення, що подаються слідчому судді під час досудового розслідування (наприклад, клопотання про здійснення приводу (ст. 141 КПК України), про накладення грошового стягнення (ст. 145 КПК України), про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (ст. 150 КПК України), про відсторонення від посади (ст. 155 КПК України), про тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 160 КПК України), про арешт майна (ст. 171 КПК України), про застосування запобіжних заходів (ст. 184 КПК України) тощо.

Якщо не передбачено обов'язкової письмової форми клопотання, воно може бути заявлено і усно.

З огляду на викладене з-поміж усього масиву клопотань слід вирізняти такий їх особливий вид, як клопотання про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру, яке має іншу правову природу. Як і обвинувальний акт, вказане клопотання має відповідати вимогам ст. 291 КПК України. Його складення є формою закінчення досудового розслідування (п. 3 ч. 2 ст. 283 КПК України). Наприклад, згідно з ч.ч. 1, 3 ст. 511 КПК України досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру закінчується закриттям кримінального

¹ Кондаков Н. П. Логический словарь-справочник. М.: Наука, 1975. 720 с. С. 646.

Підписано до друку з оригінал-макета 25.02.2021.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 17,1. Обл.-вид. арк. 13,5. Вид. № 2644.
Тираж 300 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»
Тел. (057) 717-28-80